

პედაგოგია Pedagogic

მოზარდი და საზოგადოება

ნინო სოხაძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის

e-mail: ninosokhadze66@gmail.com

ნაშრომი შეეხება ისეთ მტკივნეულ და აუცილებელ საკითხს, როგორც არის აღზრდა, მოზარდი და საზოგადოება.

განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს აღზრდის საკითხებს ქართულ პედაგოგიურ აზროვნებაში. ეს იწყება ქართული ხალხური პედაგოგიკით და მთავრდება თანამედროვეობით.

ასევე მნიშვნელოვანია ქართველ სამოციანელთა ღვაწლი ქართული ეროვნული ცნობიერების ჩამოყალიბებაში. როცა აღზრდაზე ვსაუბრობთ, დიდ მნიშვნელობას ვანიჭებთ ზნეობრივ აღზრდას. ზნეობა ეს იგივე მორალია ანუ ის, თუ როგორ უნდა იცხოვროს ადამიანი.

ჩვენ უნდა ავღზარდოთ თაობა, რომელიც იქნება ეროვნული, ზნეობრივი დაამკვიდროლად პატივს სცემს მსოფლიო კულტურას და ცნობიერებას.

საკვანძო სიტყვები: აღზრდა, მოზარდი, საზოგადოება

აღზრდას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს. აღზრდა აძლევს ადამიანს ცოდნას, ინტელექტს, ესთეტიკას, მსოფლმხედველობას და, რაც მთავარია, აღზრდა განსაზღვრავს მის პიროვნულ თვისებებს ანუ აყალიბებს მას პიროვნებად.

აღზრდა რომ არ იყოს, არც საზოგადოება იქნებოდა. ის ცოდნა მეცნიერებაში, ხელოვნებაში, კულტურაში და, რაც მთავარია, ადამიანს არ ექნებოდა ის ადამიანური თვისებები, რითაც ის განსხვავდებოდა სხვა დანარჩენი ცოცხალი არსებებისაგან.

უამრავი დიდი ადამიანის შეფასება არსებობს აღზრდის შესახებ. მე რატომღაც გამოვიყოფ კანტს, რომელიც ამბობს: „ ჩვენ განვეკუთვნებით ცხოველთა სამყაროს და მხოლოდ აღზრდა–განათლებლით ვხდებით ადამიანები“.

აღზრდას დიდი ხნის ისტორია აქვს. აღზრდა როგორც მოვლენა „ჰომო საპიენსის“ დროსაც არსებობდა, მაგრამ, როგორც აღზრდა, თეორია გვიან გაჩნდა.

აღზრდის პირველი საფეხური ეს არის უფროს ადამიანებზე დაკვირვებით მოზრდილები იძენენ პრაქტიკულ უნარ-ჩვევებს, რომლითაც მათ უვითარდება აზროვნება, უყალიბდება გარკვეული კულტურა. ამდენად, ამ პერიოდში მათი პირველი მასწავლებელი თავად ადამიანია. ეს პროცესი ძალიან კარგად არის ნაჩვენები ქარჩხადის „იგი“-თ.

მიღებული ცოდნა გადაეცემოდა მომავალ თაობას. იქმნებოდა და ყალიბდებოდა ცხოვრების ტრადიციები, ადამიანი, წესი. ამ დროს შრომა, აზროვნება და მეტყველება ერთად არსებობს. ასევე გვიან ჩნდება მასწავლებელი, როგორც პროფესია.

აღზრდის თეორიის შექმნას დიდი დრო დასჭირდა. ყველაზე მთავარი კი იყო თავად ადამიანის შესწავლა.

პირველ მასწავლებლად სოკრატე ითვლება, რომელიც ცხოვრობდა ძველ ათენში და სთხოვდა ყველას ესაუბრათ ადამიანურ პრობლემებზე, სიყვარულზე, სიკეთეზე, მიტევებაზე. ეს საუბრები არ იყო ჩვეულებრივი. აქ იყო კამათი და როცა ჭეშმარიტებას მიაღწევდნენ დაიძახებდნენ “ვერიკა“, რომელიც საფუძვლად დაედო ევრისტიკულ სწავლების მეთოდს.

სოკრატემ კაცობრიობას დააწყებინა აზროვნება და საფუძველი დაუდო ცნებას. სოკრატე ამისათვის დასაჯეს, მაგრამ მან თავისი საქმე გააკეთა. სოკრატე ერთმანეთისაგან ანსხვავებდა ცოდნას და ნამდვილ ცოდნას.

ძალიან საინტერესო ნათქვამია ჰერაკლიტესი: „მე ვეძებდი ჩემსავე თავს“.

ხოლო ადამიანის ყოველმხრივი შესწავლის ამოცანა დემოკრიტეს ეკუთვნის.

ასევე საინტერესოა სოფისტების შეხედულებები აღზრდის შესახებ. სოფისტებმა ადამიანი დაუკავშირეს კულტურას. აღსანიშნავია ისიც, რომ სოფისტები იყვნენ მოხეტიალე მასწავლებლები.

პლატონის მიხედვით ადამიანში არის ორი საწყისი, კეთილი და ბოროტი და მოზარდი უნდა ავლზარდოთ ისე, რომ მან შეძლოს ბოროტების დაგმობა და სიკეთის ქმნა. არისტოტელე იყო პლატონის მოსწავლე. ის სწავლობდა ოცი წლის განმავლობაში პლატონის აკადემიაში. არისტოტელე იყო ალექსანდრე მაკედონელის აღმზრდელი.

შემდგომ მან დააარსა ლიცეუმი და თავის სახლში პირველი ბიბლიოთეკა გახსნა.

არისტოტელეს შეხედულებები ადამიანის აღზრდის შესახებ მოცემული აქვს მას ნაშრომში „დიდი ეთიკა“. მან ადამიანს „პოლიტიკური ცხოველი“ უწოდა. ის დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა თავისუფლებას და განსაკუთრებით არჩევანის თავისუფლებას. ადამიანი მას მიაჩნდა გონიერ არსებად. ჩვენთვის ასევე საინტერესოა ავრელიუსის

შეხედულებები ადამიანის აღზრდაზე. ეს მან მოგვცა თავის ფილოსოფიურ ტრაქტატში „ფიქრები“, სადაც ნათქვამია, რომ ადამიანმა უნდა იცხოვროს ზნეობრივად: „ყველაფერი აკეთე, ყველაფერზე იფიქრე და იმსჯელე ისე, თითქოს ყოველ წამს მოელოდე, რომ ეს წამის წარხდება და დასრულდება შენი სიცოცხლე“.

ანტიკურ საზოგადოებაში აღზრდა იღებს კლასობრივ ხასიათს. ცნობილია გიმნასტი, რომელშიც გაერთიანებულია სხეულებრივი და სულიერი ჰარმონია. ამ დროს მოხდა ფიზიკური შრომის და გონებრივი შრომის გაყოფა ერთმანეთისაგან. ამ დროს აუცილებელი გახდა განათლებული ადამიანის აუცილებლობა, რომელსაც შეეძლებოდა რიტორიკა, ანუ აქვს ცოდნა და შეუძლია მისი სხვებისათვის გადაცემა და ჩნდება ორატორები. განათლება უკვე ხდება პრივილეგირებული და იგი მდიდარი ადამიანის საკუთრება გახდა.

შუა საუკუნეებში ხდება ცვლილებები საზოგადოებრივ ცხოვრებაში და, რა თქმა უნდა, ეს გამოიხატა აღზრდის და განათლების სისტემაში. იქმნებოდა ახალი აღზრდის აუცილებლობა. ეს არის ინტელექტუალურად და სულიერად განათლებული პიროვნების აღზრდა. უკვე საჭირო გახდა მცოდნე ადამიანი, რომელსაც შესწევს უნარი ასწავლოს, აღზარდოს მოზარდი თაობა.

განსაკუთრებით უნდა შევხვით იმას, რომ აღზრდას საზოგადოების ყველა ეტაპზე ავტორიტარული ხასიათი ჰქონდა, რომელიც, სამწუხაროდ, დღესაც იჩენს თავს.

ჯონ ლევი თვლიდა, რომ ბავშვი „სუფთა დაფა“ და ის მთლიანად არის აღზრდის და განათლების შედეგი. იგი უარყოფს მემკვიდრეობას. ავტორიტარული პედაგოგიკის წინააღმდეგ ერთ-ერთმა გაილაშქრა ჟან-ჟაკ რუსომ, რომლის მთავარი მოთხოვნა იყო ბავშვის პიროვნების პატივისცემა.

განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს აღზრდის საკითხებს ქართულ პედაგოგიურ აზროვნებაში. ეს იწყება იოანე პეტრიწის, არჩილ მეორის, სულხან-საბა ორბელიანის, ვახტანგ მეექვსის, დავით გურამიშვილის და სხვების მოღვაწეობით.

ლიტერატურა

1. ნ.ვასაძე „პედაგოგიკის ისტორია“.
2. ი.ჭავჭავაძე თხზ. ტ მე-5
3. დიმიტრი უზნაძე „ზოგადი ფსიქოლოგია“.
4. რ.ბალანჩივაძე „ანთროპოლოგიური პედაგოგიკა“.

Nino Sokhadze

Adolescents and society**Abstract**

In the paper I touched on such a painful and necessary issue as upbringing, adolescence and society.

The issue of upbringing occupies a special place in Georgian pedagogical thinking. It starts with Georgian folk pedagogy and ends with modernity.

The merit of the Georgian chronicle writers in the formation of the Georgian national consciousness is also important.

If not Georgian thinking in the 60-s of the nineteenth century , Georgia would probably not be what we have today. There was not a single issue related to the country, culture, education, so that he does not think, care and do not decide this issue based on the goals of the country and the people.

“We belonged to ourselves” said Georgian chronicle writers and they really brought freedom back to the nation. All this continued in the Georgian society. In his morals, intellect and this power lives my country so weak today.

When we talk about upbringing, we attach great importance to moral upbringing. This is the same morality or how a person should live.

We must raise a generation that will be national, moral and the same time respect world culture and consciousness.

Georgian society has never been so disintegrated, unintelligent, of low value as it is today and it is unfortunate that the next generation is watching it.

Key words: upbringing, adolescence and society.

რეცენზენტი: პროფესორი ო.გუსევა